

S. 3 4. orhanoglu
S. 14 c. alharat

15 TEMMUZ - 30 AĞUSTOS 1995

ŞİİR DERGİSİ

NURULLAH GENÇ	
Bileydim Lâyk Olmadığını.....	2
HAYRETTİN ORHANOĞLU	
Şehirli Korku.....	3
MEHMET NARLI	
50 Sonrası Türk Şiiri.....	4
MEHMET AYCI	
Yorumlar.....	6
AHMET MURAT	
Bir Telaşın Gizli Tarihi.....	6
MUSTAFA PINARBAŞI	
Köprü.....	7
BURHAN SAKALLI	
Aşık Veysel'in "Sâdık Yâr"i.....	8
NAZIM PAYAM	
Ol Mü'min Gönü Olmadı Gönüm.....	11
İBRAHİM YOLALAN	
Şey Ustam.....	12
AHMET TEVFIK OZAN	
Gün Gelmeden.....	13
YUSUF DURSUN	
Badem Çiçeği.....	13
O.OLCAY YAZICI	
Ömer'in Yüzünde Ölümü Gördüm.....	14
CEVAT AKKANAT	
Gazel.....	14
SELÇUK KÜPÇÜK	
Kanatlanmamak Ölümdü.....	15
ERDAL NOYAN	
Nermin.....	15
MEHMET RAGIP KARCI ile.....	16
İSA BAYRAK	
Senin Şiirin.....	18
A. VAHAP AKBAŞ	
Cânân.....	19
DİNÇER EŞİTGİN	
İsimsiz.....	19
İDRİS AYDIN	
Bir Yalnızlıktır Şiir.....	20
MÜSLÜMAN ŞAİRLERDE YENİLİK ADINA	
SAPMALAR.....	20
İLKER GÜLBAHAR	
Ressamın Sen "Gide"li Şiiri.....	21
TAYYİB ATMACA	
"Bulutlar Örtemese Güneşi".....	22
BAHAETTİN KARAKOÇ	
Alaca Karanlığında Aşk Yokuşunun.....	24

Bileydim Lâyık Olmadığını

*bileydim lââyık olmadığını
yürür müydüm yollarında*

*sen birazı tereddüt
birazı kan ve gurur
acılarla beslenen bir zakkum çiçeğisin*

*oysa hep ışı l ışı l
hep rengârenk göründün bulutların ardında
anlayamadım
yeşil sadece zehir dumanlı gözlerinde
özlem sadece tûfan*

*hep akşam kefen giydi yüreğim kollarında
her gece bir giyotin
rüyalarım hıçkırık
kâbuslarım ölümdü
ellerin yavaş yavaş beni bataklığına
beni isyana gömdü*

*şimdi kopardım organlarını
dostluğım da sensiz, düşmanlığım da
ırmak ikiyeüz lü akar mı sandın
güneş karanlıktan korkar mı sandın
git, seninle gitsin pişmanlığım da*

*bileydim lââyık olmadığını
yürür müydüm yollarında*

kırağı Şiir Dergisi • Kırk beş günde bir çıkar • Sahibi ve yazı İşleri Müdürü: Cengiz Coşkun
• Genel Yayın Yönetmeni: Tayyib Atmaca • Yayın Koordinatörü: Mehmet Durmaz
• Tashih: Mehmet Aycı • Yıllık Abone: 250.000.-TL. • Posta Çeki Hesap Numarası: Tayyib
Atmaca 507532 • Okuyucusuna gönderilir. • Gelen her mektup cevaplandırılır • Gönderdiğiniz her mektup için
iki mektup pulu göndermeniz rica olunur. • Yazışma Adresi: Atatürk Caddesi 39. Sokak No: 19 01820
Osmaniye / Adana • Telefonlar (0322) KIRAGI Bürosu: 812 42 10 Ev: T.A: 812 72 56 Ev: M.D.: 822 17 68
• Grafik Düzenleme : Grafik Stüdyo Ltd. Şti. Tlf : (0312) 232 29 63 • Baskı: ABC Matbaacılık Ltd. Şti. Tlf: (0312) 230 36 19 Ankara

Şehirli Korku

*Ey yanılgıların saltanatı
bir yağmurdan arta kalan gözlerine
bakıyorum yalnız ve sürekli
usulca kanarken sokaklarında bu şehrin
korkuları büyüten aşksız gecelerinden saçların çözülmesin
bu denli çağırma beni hasretle
gelebilirim.*

*ey tedirginliğin uslanmaz kargaşası
bırak öyle kalsın damarlarımda yabaniliğim
avutmuyor beni artık
gövdeme sinsice yavaşan bu uğultular
adı unutulmuş çarşılardan kaçırılmış çığlıklar
gül içre açan gül resimli kadehler*

*karanlık dediğin o en uzlaşılmaz çağlardan
geliyorum alnımda o eski düş yağmurları
deliliğimi yağmurlarla belgelediğimi söylüyorsan aldırmam
çıplak ayaklarla döndüğüm geniş sessizliğinde ömrün
bana söyleyin ey insanlar
ölmek ne demek/ yaşamak ne*

*yankıların yankılarıyla konuşmaktan kaçırıyorsam
sakın ağlama
sesinde unutulmuşluğun resmini çizenlere
cam kırıklarıyla intihar resimlerinin sonra
inat et ve dönme geriye
bırak gökkuşağından hep siyaha çalan renkler anların olsun
çürüyen bakışlar
/ deliliğimizi yağmurlarla belgeleyenlere aldırma. /*

50 Sonrası Türk Şiiri

Giriş

1950 sonrası Türk şiirini, İkinci Yeni, Toplumcular, Hisar grubu ve İslamî Şiir gibi akımların ve Atilla İlhan, Behçet Necatigil, Sezai Karakoç gibi şairlerin ekseninde değerlendirmek mümkün.

Ancak bu değerlendirmeye geçmeden önce, 1950'lerden günümüze kadar gelişen şiir kuşaklarının veya poetik anlayışların, doğrudan etkilenerek veya karşı çıkarak beslendikleri kaynaklara işaret etmek gerekir.

Klasik şiir geleneğini yeni bir estetik görüşle Cumhuriyet şiirine taşıyan Yahya Kemal, tarih, medeniyet ve kültür anlayışıyla; Tanpınar, hecedeki mükemmeliyeti ve rüya-hayâl eksenindeki estetiği ile Cumhuriyet sonrası bütün Türk şiirini etkilemişse de özellikle Hisar grubunun yaslandığı şairler olmuşlardır. Meşrutiyet döneminde şiirlerine yüklediği dinî telkin ve realitenin bütün manzaraları ile Mehmet Akif, hece şiirini hem ses, hem şekil olarak mükemmelle ulaştıran, ferdin ve toplumun çelişki ve çatışmalarını, mistik-metafizik arayışlarla İslam'ın yokluğuna bağlayan Necip Fazıl, Cumhuriyetten sonraki bütün milliyetçi eğilimleri etkilemişse de, özellikle Sezai Karakoç'la açılan "çağdaş" İslamî şiirin geleneği olmuştur.

İkinci Meşrutiyet devrinde, Sosyalizm ile temasa geçen bazı şahısların uzantısı olarak 1925'lerden itibaren şiirlerindeki ideolojik politik muhteva ile Nazım Hikmet, hem çağdaşları olan "toplumcuları" etkilemiş, hem de 1960'lardan sonraki Toplumcu Şiir'in yaslandığı bir şair olmuştur.

Garip Şiiri, şairâne olarak değerlendirdiği, ferdi zevklerin ve ıstırapların şiiri olarak gördüğü bütün şiir geleneğini reddederek poetikasını oluşturmaya çalıştı. Garip şiirinin bir beyanname ile o güne kadar ki bütün şiir geleneğini reddiyesi, bir çok şairi vezin ve kafiye'nin terki, mananın öne çıkarılması, günlük sıradan bir dilin kullanılması noktalarında etkiledi. Garip Şiirinin oluşturduğu havayı, özellikle dil ve mana noktalarında yumuşatan, yeni şiire çeşitlilik kazandıran Behçet Necatigil, Asaf Halet Çelebi, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı, Ahmet Muhip Dranas gibi şairler de kendilerinden sonra gelen edebiyat kuşaklarını değil-

se bile, tek tek şairleri önemli oranda etkilediler.

Cumhuriyetten sonraki modernleşmenin belirgin açılımlar kazandığı şiir akımı İkinci Yeni'dir. İkinci Yeni akımının şiir anlayışının merkezinde, Garip şiirinin, şiiri manadan ibaret sayan görüşüne karşı çıkışı bulabiliriz. Bu karşı çıkışı hazırlayan etmenleri araştırmak uzun bir çalışma gerektirecek. Sürrealizmin tesiriyle gelişen, hayat karşısında duyulan ümitsizliğin de arttırdığı suuraltı dağınıklığını, Marksizm etkisiyle gelişen maddeci bakışı, belki Haşim'e kadar uzanabilecek kapalı anlam (anlamsızlık) arayışlarını, Yunan ve Hristiyan mitolojisini İkinci Yeni şiirinin poetikasını oluşturan etkiler olarak görebiliriz.

Her edebiyat kuşağının, mensuplarını bir arada tutan veya bir arada anılmasını sağlayan ortak ölçüleri vardır. Bu ortak ölçüler, her zaman akımın veya kuşağın bütün şairlerini aynı oranda bağlamayabilir. Bir şairin kendine has birikimleri, sentezleri ve ufku, diğerlerinin önüne geçebileceği gibi, akımların ortak ölçülerinin baskınlığı şairlerin kendilerine has farklılıklarını görünmez kılabilir. Önemli olan, bir akımın geçmişten alınmaya değer ölçülerle bağ kurması ve gelecekteki şiire gelenek olabilmesidir.

Bu açıdan bakıldığında Türk şiirinde kesintisiz ve dolaysız bir geçmiş-bugün-gelecek çizgisini bütünüyle yakalamak zordur. Fakat akımlar veya tek tek şahıslar çatışmalarıyla, çelişkileriyle, yabancılıkları ile bile olsa bugünkü şiirimizin geleneğini oluşturabilecek bir birikime yakın duruyorlar.

A) İKİNCİ YENİ

1955'lere gelindiğinde, Garip şiirine dil, mana ve biçim noktalarında iki itiraz yükseldi: Atilla İlhan ve İkinci Yeni. Başlangıçta, tepkilerinde benzerlikler vardı bu iki yenilikçi kolun. Daha doğrusu Atilla İlhan tepki ve eleştirileriyle sanki İkinci Yeni'nin yolunu açıyordu. Fakat daha sonra Atilla İlhan, İkinci Yeni'nin Orhan Veli takımının düştüğü hataya tersinden düştüğünü söyleyerek kendi hareketinin sınırlarını belirginleştirmeye çalıştı. Atilla İlhan'a göre İkinci Yeni'yi iki yönden ele almak gerekiyordu: Nesnel ve öznel koşullar yönünden.

"Nesnel koşullar yönünden: Garip üçlemesi- nin getirdiği şiir tutumu aşağı yukarı biçimci, özcü hatta toplumcu şiirler vermeye kalktığından bir yerde çıkmaza girmişti. Bu çıkmaza 53'lerden sonra başkaldıran özcü ve imgesel şiir tutumuysa hem çeşitli bileşim ve yenilim olanakları getiriyor, hem de Türk şiir geleneğinde yadırganamayacak bir halka olabilecek gibi görünüyordu. Ancak imgesel temele yaslanan şiir yöntemi toplumsal hiç değilse özsel olarak uygulanırsa başarılı estetik bileşimlere elverişliydi. Oysa İkinci Yeni serüvencilerinin böyle toplumsal ve gerçekçi davranışlara ne niyetleri vardı ne de cesaretleri. Olmayınca yöntemi özünden boşaltıp boşa çalıştırmayı denediler. Bu da ister istemez tepetakla edilmiş bir biçimcilğe bir "tasannua" getirdi onları. Garipçiler, "kelam sanatı" kafasıyla özcü şiire gitmeye kalkışmış, bir iki başarılı şiirden sonra ışıltılarını kaybetmişlerdi. İkinci Yeni ise tersini denedi bunun, özcü bir şiir tutumuyla biçimcilik yapmak istedi, yanıldı." (İLHAN, 1983, s. 239).

Garip şiiri karşısındaki Attila İlhan şiirine, çalışmanın sonunda daha geniş yer verileceğini belirterek, Garip şiiri karşısındaki İkinci Yeni şiirine dönebiliriz.

Şiiri, nükte, şaşırtmaca ve tekerleme çevresinde manaya hapsetmek, edebî sanatlardan, şairânelikten uzaklaştırarak sokağın dili ile sınırlandırmak Garip şiirinin, gürültülü gelişmesini hazırladığı gibi, sonunu da hazırlıyordu. Metafizikten, idealden, ferdiyetten ayrılmak isteyen Orhan Veli, bir taraftan şiire yeni bir okur kazandırıyordu fakat diğer taraftan bu yeni okurun espri ile şuuraltını, özle biçimi birbirine karıştırmasını ve taklidî, derinliksiz bir şiir anlayışına doğru kaymasını önleyemiyordu.

Bu durumun karşısına İkinci Yeni, yeniden hayale dönerek, edebî sanatlara serbestlik tanıyarak, geleneğe göndermeler yaparak, basitliğe, folklorla sırt çevirerek, aklın disiplininden uzaklaşarak çıkıyordu.

İkinci Yeni, yeni gerçekçi bir anlayışla sahneye çıkıyordu ama, bu "gerçekçilik" in muhtevası tartışılabilir bir boyut arz ediyordu. Meselâ ileri sürdükleri "bilinçten kaçış"la, "anlamsızlık" arayışları ile nasıl bir toplumsal sorumluluk üstlenecekleri; savaşa şartlanmış sürrealist anlayışın izlerini gelenekle nasıl bağdaştıracakları tartışma konularıydı. Gerçi bu tür tartışmalara İkinci Yeni şairleri sahneye çıkışlarından itibaren bazı cevaplar veriyorlardı ama, bu cevaplar, "toplumdan uzak", faydasız şiir", konuşma dilinin çok uzağında" gibi itirazları bastırabilecek düzeyde değildi. İkinci Yeni'nin "faydasız" olduğu düşüncesine, İkinci Yeni'nin önde gelen şairlerinden Ece Ayhan şöyle cevap veriyordu: "Bana kalırsa bugünkü şiire top-

lumsal açıdan bakarak faydasız şiir diyenler, tutum bilimi yalnız okullardan ibaret sanıp bunların toplum yaşantısı içindeki yankısını "sınıf kavgası" şeklinde görüp ve mutlaka bu okullardan birinin savunulması gerektiğine inanan yoğun cahil kişilerdir. Bir şiirin doğrudan halka hitap etmemesi, halkı gıdıklamaması, kullandığı yöntemler yüzünden kolay kolay anlaşılabilmesi, işe toplumsal açıdan bakanların bile "faydasız şiir" yargısına varabilmeleri için bir ölçü olamaz." (AYHAN, 1993, s. 12) "Anlamsız şiir" itirazlarına ise şöyle cevap veriyordu: "Benim ne yapmak istediğime gelince, İkinci cepheyi açmak: Us dışında da bir anlam olduğunu savunmak." (AYHAN, 1993, s. 13).

Sezai Karakoç'a göre İkinci Yeni'nin önderi, en soyutçusu, en dilcisi en toplumcusu, en gerçekçisi, en düşçüsü, hem en yerlisi hem de en yabancıları olan (KARAKOÇ, 1986, s. 34). İlhan Berk, "İlkeleri olmayan bir akım, toplumdan kaçan, anlamsız, irrasyonel, biçimci, dili bozuk" gibi eleştirilere karşı İkinci Yeni'nin ilkelerini şöyle belirtiyor: "1. İkinci Yeni, Victor Hugo'nun "şiir gerilemez, ilerlemez de ondan" sözüne karşı, Stephane Mallarme'nin, "şiirde evrim" sözünü koyuyor. 2. İkinci Yeni öyküye hele yakanabilen öyküye, tam karşıttır denilebilir. İlk okunuşta anlaşılan şiire de İkinci Yeni karşıdır. İkinci Yeni, önceden düşünülmüş, onun üzerine kurulmuş şiire de karşıdır. Hele bilgesel bir şiir hiç değildir. 3. İkinci Yeni'nin kendinden önceki şiirden büyük ayrılığı anlam anlayışındadır. İkinci Yeni, anlamı düzyazıya özgü bilir. 4. İkinci Yeni'nin en önemli ilkelerinden biri de soyut bir şiir dili anlayışıdır. Bunu konuşma diline karşı bir dil anlayışı diye de tarif edebiliriz. 5. İkinci Yeni, anlamdan çok görüntüye bağlıdır. Bu bakımdan şiiri bir görüntü sanatı olarak bile düşünüyor denebilir. 6. İkinci Yeni'nin asıl ilkesi de salt şiirden yana olmasıdır. Edgar Allan Poe'nun şu sözünü tanımlamak isterim: "Şiir için şiir". (BERK, 1992, s. 95-111)

İkinci Yeni şiirinin yukarıdaki ilkeler çerçevesinde bazı arayışları oldu. Zaten 1955'li yıllarda bu şiir hareketinin kendini duyurması da bu arayışlarla oldu diyebiliriz. Başlangıçta her biri kendi şiir kozasını ören şairlerin, ortak ilkelerden çok, benzer tavırları oldu. Sezai Karakoç'un ifade ettiği gibi Necip Fazıl şiiri ile Orhan Veli şiiri arasındaki bir "tereddüt"ten yola çıkan dünya şiiri ile çalkalana çalkalana duygu ile düşünce arasında eriyen bir şiir akımı olarak yansiyordu şiir atmosferine. (KARAKOÇ, 1986,s.89) Bu yansıyışın, biçimle ilgili yenilikleri kadar, özle ilgili tarafları da vardı. Bu yenilikleri şu bir kaç başlıkta değerlendirmek mümkün: Gelenek-Anlam Dil-İnsan-Dînî arayışlar ve mitoloji.

Yorumlar

*bir muhale götürüyor yağmur resimlerimi
ıslak bir ikinci vakti bir rüya görüyorum*

*her istasyon bir vefalı sevgiliyi oynuyor
kaçırdığım trenlerin ardından yürüyorum*

*kanaryalar boğuluyor akasya dallarında
ne sevda götürüyorum ne sır götürüyorum*

*rasgele mısralar gibi yaşıyorum gurbeti
akşamları balkonlara salıncak kuruyorum*

*baygın bir kız biraz mehtab biraz rüzgar oluyor
bir dereye düşürülmüş bir yüzük arıyorum.*

ıslak bir ikinci vakti bir rüya görüyorum.

Bir Telaşın Gizli Tarihi

kıyılarda çok durdum ıslandım çokça

*talan edilmiş parmaklarını suları karıştıran
suları bir balığın gençliği gibi ve karışan
seni bulduğum kıyıda*

*ve hep martılar göğün söylenecek sözleri
düşseler de toprağa açıla açıla
açılır gibi ucu bir kalemin
tüylerinde devinen hep aynı hep aynı ilgi*

Köprü

*iyi adam diyorlar benim için
uzak köyler biriktiriyorum çünkü
ninniler biriktiriyorum dağ çiçeklerine
muhayyer'den şöyle bir itri efendi*

*ben ağlayan nar
içim dolu memleket
unuttum zevkini gül koklamanın
şimdi salkım salkım şehirler devşiriyorum
engebesiz ve okunaklı*

*bir savaşçıyım ben
kimilerine göre mahmur bir rambo çaprazı
hangi cebime el atsam
savaşsızım
meteliksizim
ya bir yazgı bu
ya da bir televizyon dilberi kadar haklı namuslu
hasretin türküleri kaygan
yüreğim fazla uslu*

*denemiştım kumaşını soylu çınarların
endâamını tan yellerinin
bu âyinler
biliyorum, tanıyor benden daha çok beni
bu deprem çıtlatan tırnaklar sahipsiz
değil
ben annemin çocuğuyum*

*aşk ve bereket
iki yerli kabilesi toprağımın
el kadar bir ali'den şehâdet çıkardığı gibi
ulu sultanlar da çıkarmalıdır*

Âşık Veysel ve "Sâdık Yâr"ı

GİRİŞ

Âşık edebiyatının yüzyılımızdaki son temsilcisi diyebileceğimiz Âşık Veysel Şatıroğlu'nun Âşık Edebiyatı'nda özel ve önemli bir yeri vardır. Veysel, bir yandan eski geleneği sürdürmüş, öte yandan da Âşık geleneğine yeni bir ses, yeni bir renk getirmiştir. Âşık Veysel eski ozanların izinden yürüyen, onların söylediği gibi şiirler söyleyen fakat bu arada da modern unsurlardan yola çıkarak özgün öğelerin peşinde koşmuş, âşık şiirinin modernizme karşı yenik düşmesine biraz daha engel olmuştur. Âşık Veysel, birçok aşk şiirinin yanı sıra, gezdiği gördüğü yerleri anlatan şiirler, doğduğu köy ile ilgili güzellemeler söylemiştir.

1894'te Sivas'ın Sivrialan Köyü'nde doğan Âşık Veysel, yedi yaşında geçirdiği bir çiçek hastalığı sonucu gözlerini yitirmiş bundan sonraki ömrünü "kör" olarak geçirmiştir. Fakat O, içinin aydınlığıyla; dışının karanlığını gidermeyi bilmiş; "arif" bir ozandır.

*Ben bir çoban olsam sen de bir
koyun*

Beslesem elimde tuz ile seni

Kuş olsan da kurtulmazdın elimden

Görsem idi eğer göz ile seni

dizeleri onun bu yönünü çok güzel anlatan eşsiz dizelerdir.

Veysel, şiirlerini çeşitli plaklara kendi sesi ve sazı ile okuduğu gibi, şiirlerinin kitaplar halinde yayınlandığını da "görmüştür." İlk olarak Deyişler adlı kitabı yayımlanmıştır (Ankara, 1944). Bunu Sazımdan Sesler (İstanbul, 1950) izlemiştir. Bundan sonraki yıllarda bütün şiirleri Âşık Veysel-Hayatı ve Eserleri adı ile bastırılmıştır (1963). Veysel'in şiirleri 1970 yılında Dostlar Beni Hatırlasın adlı bir kitapta değişik bir sunuşla yayımlanmıştır.

ÂŞIK EDEBİYATI'NDA DİNİ MOTİFLER

Klasik bir mantıkla düşünersek bu bölümün başlığının "...Tasavvuf" olması daha uygun olurdu. Fakat prensip olarak din'in

içinde ayrıca "tasavvuf" diye bir bölüm açılmasını doğru bulmuyorum. Bize göre "din" yaratıcı ile yaratılan-, özellikle de insan arasındaki bağın açıklanmasıdır. Cüneyd-i Bağdadî bunu; "görünürde bir bağla bağlı olmadığın halde Tanrı ile bir arada bulunmak" diye izah eder. Bu bakış açısıyla her parçacıkta Allah vardır, iyi bakan bir göz bunu fark edebilir. Çünkü, bir tek vücut vardır. O da "vücut-u mutlak" olan Allah'tır; Allah biricik varlıktır. Bütün canlılar ve cansızlar bağımsız bir varlığa sahip olamaz; bütün bunlar Allah'ın bir görüntüsünden başka bir şey değildir. Bunun için "lâ mevcude illallah" derler. Molla Camî'nin

*Ben bilmez idim gizli ayân hep sen
imişsin*

*Canlarda ve tenlerde nihan hep sen
imişsin*

*Senden bu cihan içre nişan ister idim
Ahir bunu bildim ki cihan hep sen
imişsin*

demesi bundandır.

"Vücut-u mutlak" aynı zamanda Kemal-i mutlak ve Cemal-i mutlaktır. Cemal açıksız ve gizli de kalamaz. Onun şanı kendini izhar etmektir. İşte Cenab-ı Hakk'ın "aşk-ı zatî" sebebiyle kendini görmek ve göstermek istemesi kainatın vücuda gelmesine sebep olmuştur.

Şair bunu ne güzel ifade ediyor:

*Kendi hüsnün hübler şeklinde peyda
eyledin*

*Çeçm-i âşıktan dönüp sonra temaşa
eyledin.*

Biraz önce din insanı odak noktası kabul eder demistik. Yaratıcı insanın yüreğinde, içindedir. Sahih bir inanca ve salih amale sahip insan Yaratıcı'ya en yakın insandır. İnsanın gönlünü alması onu Allah katında "sevgili" yapmıştır. Bir şairin dediği gibi, "Kiblegâh-ı Kibriyadır yıkma kalbin kimse-nin." Nesimî de aynı konuda şunları söyler:

*Çünkü bildin müminin kalbinde bir
Allah var
Niçün izzet etmedin ol beyte kim
Allah var
Her ne var âdemde var âdemden iste
Hakkı sen
Olma iblis-i şâki âdemde sırrullah
var.*

Sevgili olan insan asıl kaynağa (nur-i ilâhi'ye) varmağa çalışmalıdır. Bu kaynağa varmak için "nefse galebe çalmak" gerekir, bu da aşk ile olur. Gerçek aşk insan ruhunun "ruhu mutlak" olan Yaratıcı'ya karşı sonsuz bir iştiyakıdır. Günümüz ozanlarından Tokatlı Selmânî'nin bu konudaki söyleyişi son derece orijinaldir:

*Hak Âdemi anasırdan yarattı
Hem kendi nurundan nuruna kattı
Ayetten dizmişti (...) hattı
Fehmeylersen hatm-i Kur'an
sendedir.
Âdemde mevcuttur yedi kat zemin,
Yedi kat göktedir Cebrail emin,
Elhamdülilâhi rabbül âlemin,
İdrak eyle sırr-ı süphan sendedir.*

VEYSEL'DE DÎNÎ MOTİFLER

Selmânî, "Boş değilsin cümle cihan sendedir" diyerek evrenin özünün (zübd-ü âlem) insan olduğunu iyice belirtir. Bektaşî-Alevî bir çevrede doğup yetişmiş, gözlerinin sonradan görmez hale gelmesiyle de kendini düşünmeye (tefekür); gözlerini içine ve kendine çevirip Yaratıcı'yı önce kendi içinde aramaya başlamıştır. Zira; "nefsini bilen, Rabbini bilir"di. Bir şiirinde bunun kırk yaşından sonra olduğunu söyler. Gerçekten de Veysel'in ilk şiirlerinde dînî motiflere pek rastlanmaz. Bize göre bunun iki nedeni var: İlki, dînî, İslamî konuları ve kendi varlığını kırk yaşından sonra sorgulamaya başlaması; ikincisi ise çeşitli nedenlerle bu konuya eğilmekte sakınca görmesi. Çünkü o yıllar Türkiye'nin her alanda olduğu gibi sanat ve şiir alanında da "tekkesli", "tekşefli" olduğu yıllardı. Daha sonra yazdığı birçok şiirde bunu açık ve cesur bir dille anlatır. Bir deyişinden aldığımız aşağıdaki dörtlükler bunun en güzel ifadesidir.

*Coşar deli gönül misal-i derya,
Mecnuna sahrada göründü Leylâ,*

*Gördüğün güzellik hepsi Mevlâ,
Ne sen var ne ben var bir tane Gaffar
Veysel'e göre, güzelliklerin hepsi de Tanrı'nın güzelliğidir. Mecnun'a Leyla olarak görünmüştür, Yaratıcı'nın güzelliği.
Her nesnede mevcut, her cesette can,
Anın için dedik biz ona Cânân
Evvel ahir odur, onundur ferman,
Ne sen var, ne ben var, bir tane
Gaffar*

*Bahar gelir çiçek olur açılır,
Zaman zaman yağmur olur saçılır,
Ehli aşka mey görünür, içilir,
Ne sen var, ne ben var, bir tane
Gaffar.*

Veysel tam bir muvahhid gibi yaklaşır, evrenin izahına. Derin bir felsefe ve ince bir söyleyişle hakkı teslim eder.

*O cihana sığmaz, ondadır cihan
O mekana sığmaz, ondadır mekân
O devrana sığmaz, ondadır devran
Ne sen var, ne ben var, bir tane
Gaffar*

Ozan derin bir sezile, aklına çok güvenen Farabî, İbn-i Sinâ gibi bilgeleri de geçer. O'nun zamandan ve mekândan münezzeh olduğunu dile getirir.

*Hayyam'a görünmüş kadehte, meyde
Neyzen'e görünmüş kâmiştâ, neyde
Veysel'e görünür, her mevcut şeyde,
Ne sen var, ne ben var, bir tane
Gaffar*

Deyiş'in belki de en orijinal bölümünde Veysel, kendinden önceki ustaların yanlışlıklarını ve bu konuda ne kadar güdük kaldıklarını anlatır. Yaratıcıyı, "her nesnede mevcut" ve "her cesette can" olarak görür; "Mevcut her şeyde" Tanrı görünür, Hayyam, kadehte ve içkide; Neyzen ise kâmiştâ, neyde görmüştür Yaratıcıyı. Tanrı âşıkları (ehl-i aşk) ise Veysel gibi evrensel bir inanca ulaşırlar. Bu evrensel anlayışa göre, en büyük, kavuşulması sabırla/sabırsızlıkla beklenen sevgili Tanrı'dır. Veysel, "Anın için dedik biz ona Cânân" der. Mevlânâ da ölüm gecesini "Şeb-i arus" diye nitelendirirken buradan yola çıkmaz mı? Veysel, başka bir şiirinde "Kimin meftunuyum, kimin Mecnunu/Anlaşılmaz böyle bir hal var bende" derken insana duyulan sevginin, Yaratıcı'ya

duyulan sevginin bir parçası olduğunu söylemek ister. Yunus da zaten "yaratılanı yaratandan ötürü" sevmektedir.

Veysel, bir başka şiirinde de duygularını,
**Her nereye baksam onu görüyom,
Aynaya bakarsam beni görüyom,
Yayılmış damarda kanı görüyom,
Yerleşmiş cesetle gizli sır bende.**

**İnsanlar doludur, hali değildir,
Sarrafın altını pulu değildir,
Veysel sersem gezer, deli değildir,
Beni Mecnun eden ateş, kor bende.**

şeklinde dile getirir. Başka bir deyişinde de aynı şeyleri değişik bir dille söyler. Her yerde olduğu, Yaratıcı'yı her yerde gördüğü, görebildiği için kendini mutlu saymaktadır:

**İzi kayıp, kendi gizli bir yere
Aşıkım, peşinde gezerim böyle.
Sual etsem bülbüllere, güllere,
Güllerden kokusun sezerim böyle.**

**Has bahçeye girdim, güllere sordum
Çiçekte, çimende izini gördüm
Mekandan münezzeh, gizli sanırdım
Kaplamaş alemi nazarım böyle**

Veysel, başka bir deyişinde de dünyanın yaratılışı üzerine eğilir ve Yaratıcı'yı bu yönden değerlendirir. Bütün zorlukların bir kuvvetten varolduğunu, ama bunu kimsenin bilemediğini, bunun herkese gizli olduğunu ama kuvvetin her nesnede görüldüğünü, Veysel'i de söyletenin bu kuvvet olduğunu ve bu durum karşısındaki şaşkınlığını belirtir.

**Kimse bilmez dünya nasıl kurulmuş,
Her cisime birer zerre verilmiş
Cümle varlık bir kuvvetten var
olmuş
Gelen ne, giden ne, yol ne, yolcu ne?**

**Herkese gizlidir bu sırrı hikmet,
Her nesnede vardır bir türlü ibret,
Veysel'i söyletir bir büyük kuvvet
Söyleyen ne, söyleten ne, söyler ne?**

Veysel'in bu deyişlerini daha önceki "aynı ipekten yaratıldığı" ozanlarda da görüyoruz. Nakşî, "aşk" yönüne ilişkin olarak bir şiirin de şunları söyler:

**Aşkın şarabın içmeyen
Mest olup hayran olur mu?
Zenciri aşka düşmeyen
Soyunup uryan olur mu?**

**Nakşî açıldı çün gözün,
Hakkı görür oldu özün,
Lakin bilmem işbu sözün
Münkire iman olur mu?**

Veysel'in dizeleri arasında oldukça önemli olan ve Türk şiirinin en güzel istiare örneklerinden "Uzun ince bir yoldayım / Gidiyorum gündüz gece" dizeleridir. Farklı bir bakış açısıyla düşünülürse dünya "iki kapılı bir han"dır. Doğumla girilir ve ölümle çıkarılır. Veysel de bu şiirinde bunları belirtmekte ve bu şiirinde "son durağa", ölüme; ölümle birlikte Yaratana'ya varışı söylemektedir.

Veysel aynı şiirin;
**Şaşar Veysel işbu hale
Gâh ağlaya, gâhı güle
Yetişmek için menzile
Gidiyorum gündüz gece**

dizelerinde aynı gerçeğe işaret eder.

Veysel'in de üzerinde durduğu bu bakış, bir sevgiye dayanır, iç arınmasına dayanır. O, deyişlerinin birçoğunda bu yöne dönük dizeler, dörtlükler söylemiştir.

**Ortadan kalkardı günah musibet
Aşkar olurdu hak ve hakikat
Herkes için açık olurdu cennet,
İşte hiyle, sözde yalan olmasa**

dizelerinde de bu açık bir dille vurgulanır. Çünkü bir bütünün iki parçasının çatışması açısından da bakılırsa kavganın anlamı yoktur.

Aşık Veysel'in yoğun olarak dinî motifler içeren şiirleri 50'den daha az değildir. Bu yazının sınırları daha fazla örnek vermemizi mümkün kılmıyor. Fakat yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi o, güzel inanmış güzel bir insandır. Ama hiçbir materyalist anlayış, hiçbir ateist bakış açısı, hele hele hiçbir ateist yaklaşım onu anlamaya yetmez. Âşık Veysel'i anlamak; ancak Yunus'u Mevlana'yı, Pir Sultanı, Fuzuli'yi, Şeyh Galip'i, Sadi'yi anlamakla mümkündür. Zira; O da onlarla aynı ipekten, aynı kökten dokunmuş soy bir şairdir.

Ol Mü'min Gönlü Olmadı Gönlüm

Dünya güle ayna
Sen gül sahibi
Ey gülşen/Birden
"Ben" diyorum
Adım düşüyor aklıma
Terkimde bütün kıssalar
Çeviriyorum yapraklarını
Hiçbirinde yokum
Niye yokum

Yedeğimde gövdem
Peşine düşüyorum
İnatçılığım
Hırçınlığımdan
Binlerce düştüğüm gibi düşüyorum
Gözleri beşere açılan ben
Sormaktan çekinmiyorum
Bende tükenen vakit
Bende putlaşan ben
Kelamımda fahriye
Ve pul pul günahım
Ben yokum
Niye yokum

Süvarilerin geçiyor
Gül renkli aşk süvarilerin
Ellerinde mushaflar
Geçiyorlar coğrafyamdan
Ay kuşanmış kuşların kanat sesleri
Bir efsane zuhuru olan ben
Seslerini duyuyorum
Ben yokum
Niye yokum

Toprağım soluğumu kesiyor
Rüzgârım suyumu kuruttu
Yorgunum
Yıkılınca anlıyorum
Ah akıl fukarası aklım
Beni benle silmişim
Bir rüya kadar yaşayamadım
Ama bildim
Ben yokum
Niye yokum

Dünya güle ayna
Sen gül sahibi
Ey gülşen/Birden
Adım düşüyor aklıma
Terkimde bütün kıssalar
Çeviriyorum yapraklarını
Hiç birinde yokum
Niye yokum
Ezberden ölümdür yaşadığım

Tanrım katilim sen değilsin
Kaatilim sen değilsin. Tanrım

Ömer'in Yüzünde Ölümü Gördüm

Şey Ustam

O eller senin miydi ustam
 sen miydin o çeteleyi tutan
 ve onca anlamı
 ve onca karmaşayı
 sen miydin akıtan
 / köprülerimin altından
 / kemiğimin altından

kirli bir gülüş mü vardı sanki yakamda
 taşın her figürü yine taş değil miydi
 hani güzeldi ya benim sesim
 hani bendim ya bekçisi sarışınlığın

şey ustam
 balkonda birileri var

balkonda / birileri / var
 var ve batıyor damarlarıma
 balkonda birilerinin oluşu
 ve kin bürüyor ağıtılarımı
 ve pas tutmuş ustamın pusadı
 ve

ve mahrem bir külçe gibi
 abanıyor üstüme gece
 dört yanımı çengiler kuşatıyor
 yanıyor şehrim

yanıyor sevdam
 yanıyor seferim
 sahibim yüreğime sahip ol

Gün Gelmeden

Yerinde durduğu, şükür!.. Şimdi Güneş semada
Bir anlık titrese: Eyvah... İşte büyük kıyamet!
Zerrat-ı Kâinat kadar hamd etsen yeridir bil.
Öpmesin anını gaflet... bizzat ruhunla kıyam et!

YUSUF DURSUN

Badem Çiçeği

Badem çiçeđiyim mevsimlik
Gün ışığına dönüktür yüzüm
Kuşlarımın şarkısıyla büyüli
Çocuk kokulu
Gökyüzüm

Güneşli bir yağmurum şimdi
Muştusuyum baharın
Kanadında açarım
Dalıma konan
Kuşların

Zindanında bıraktım
Siyahını gecemin
Şiire boyadım yeşilimle maviyi
Size getirdim beyaz kuşlarım
Gülün eğlenin

Nedir ömür dediğın bahar
Gül açımı nihayet
Bırak uçsunlar üstümde uçsuz bucaksız
Bırak dönsünler başucumda gün boyu
Kuşlarım sana emanet

Ömer'in Yüzünde Ölümü Gördüm

Ömer'in yüzünde ölümü gördüm
Her şeyi hiçleyen derin bir kuyu
Ankebut sabrıyla bir kefen ördüm
Yenmek için içimdeki korkuyu

Ömer'in hasreti sakın bir mekan
Ürkütmeyen bir diyarın arzusu
Nasıl sükûn bulmuş o delişmen kan
Yorulup, durulmuş kök söktüren su

Ömer Ömer değil, Ömer ben oldu
Kendimi seyrettim o uçurumda
Ne olduysa eşya uyurken oldu
Artık şebnem açmaz bu kızgın kumda

Ömer bir mağara, Ömer bir çığlık
Yankısı dolanır körpe yüzlerde
Büyük endişeyi gizleyen sıklık
Hikayemiz mahzun kalır cüz'lerde

Ömer kalbi kırık bir yıldı atı
Hülyasını, sılasını yel almış
Ömer ki, sırtında taşır sıratı
Yaşamaktan, var olmaktan usanmış

Ömer'in ışığı söndü sönecek
Hüzünlü bir ilticadır son satır
Ömer bir kuşlukta yine dönecek
"Güneş yalnız dirileri ısıtır!"

Ömer'in elinde sırlı bir ayna
Aynada yılların puslu sureti
Esenlik ol ateş, su artık kayna
Ömer şimdi terke hazır gurbeti

Gazel

rabbimin sıcaklığıdır havada okunan
bitti kışımız ve hercâi renkler giyindik

serin elbisemizle neş'e salkımlanan
tenin derin saadetlerinde sevindik

kazıp yeryüzünü aşk u şevk dökerek
toprağa yeni nüfuslar diye değindik

pişen çamur bizimdir süzülen su imbikten
yiten buharda şavkıyan atlaslarla gönendik

el-hak erdik murada dipdiri biz dirildik
bilip aslın hükmünü başlarımız eğindik

Kanatlanmamak Ölümdü

*faili meçhul
saldırlara kurban gittim
gençliğim
kifayetsiz ellerde kaldı*

*kundaklandı
katline hüküm giymiş gözbebeklerim
yalnızdım
yıldındım alacalı gecelerde
terkedilmişliğim
makamsız türkülerde kaldı*

*sonrasını biliyorsun..
kanatlanmamak ölümdü
ölümdü nefes almamak
bir düğümlememiş akşamüstü
ezilmişliğim
yenilmişliğim
ve senin anlayacağın
sevilmişliğim
mekânsız yüreklerde kaldı
..... duuy.....*

ERDAL NOYAN

Nermin

*Rüzgârın dokunmaya kıyamadığı
Narin bir çiçekti Nermin
Saklandı şehit ölmezliğine*

*Her buluta yağmur olur
Yağar kirene toprağın*

*Zulüm amansız düşerken bu şehre
Volkanlar patlar içimizde
Son vaktini sürer firavun*

*Nermin şehitler goncası
Örtüsü bir damla zülâl*

"Ben Bu Dünyanın Küp Denilen Şeklini Çok Özlüyorum"

➤ M. Ragıp Karcı'nın hayatında ne zamandan beri şiir var?

Her insanın hayatında ne zamandan beri olabiliyorsa. Şiir bir yaşayış biçimidir, falan gibi basitliklere düşmeden şöyle söylenebilir: Şiir bir duyuş ve duyduklarını özel bir yöntemle çevresinin, daha doğrusu kendi dışındakilerin idrakine aktarma biçimi sayılabilir. Benim de her şairde olduğu gibi, bu ihtiyacı hissettiğim andan beri hayatımda şiir var.

➤ "Yeni Bir Sevda Süleymanı" eşyanın dilini ne ölçüde konuşuyor? Varlığın esrarını kurcalamayan insanın şiire ulaşması zor mu sizce?

Bir kitabın eşyanın dilini ne ölçüde konuştuğu şairin meselesi değildir ve bunu şaire neden sorarsınız anlamak da mümkün değildir. Mesela sizce ne kadar konuşuyor?

Varlığın esrarını kurcalamak da yalnız şairlere verilmiş bir nimet değildir ki. İnsanoğlu doğduğu andan itibaren etrafının esrarını kurcalamaktadır. Kimi zaman insanlar bundan usanırlar. İnsanlar bundan genellikle çabuk usanırlar. Alın size bir şairane bulmaca. Şairler bunu usanmadan en uzun süre yapabilen insanlardır. Sahici şair de bunu arada bir yapsa bile, insanların anlayış ve ilgilerine kendine göre bir yöntem geliştirmiş insanoğluna denir. Çok mu karışık oldu? Zorluk varlığın esrarını kurcalamakta değil; bu esrarı adam gibi terennüm etmektedir. Bunun için de önce şiire ulaşması, sonra bunu şair olarak söyleyebilme yollarını aramak lazım gelmektedir.

➤ Şiir geleneğimizde usta-çırak ilişkisi gözardı edilemeyecek bir konuma sahip. Sizin ustam diyebileceğiniz şairler var mı? Kimleri beğenerek okuyorsunuz?

İşte bu soru yukarıda şairliğin zorluğu veya kolaylığı ile ilgili olan yönünü anlatırken söylemek istediğim meseledir. Evet usta-çırak ilişkisi önemlidir. Lakin bu öyle berber, demirci, ayakkabı tamiri gibi bir şey

değil ki, usta-çırak ilişkisi sayılabilir. Mesele önce ruh meselesidir. İkincisi edep meselesidir. Bu ikisi bir araya geldiği zaman da işte şiirin mensubu olduğu edebiyat mesleğinin ancak temeli var sayılabilir. Ki bu da asgari olan şartlardır. Bu ilişkinin en zor tarafı, her meslekte olduğu gibi kendi mesleği ile ilgili malzemeler edinmektir. Bu malzemeler, hem ruhi, hem de dünyevi bilgilerdir. Bu bilgiler şairin kendisine ait kişiliği geliştirecektir. Bunun da dediğim gibi şartları kendinden öncekilerin bu yolda çektikleri ıztırafları, sürdürdükleri sefalara, düştükleri çukurları ve tırmandıkları zirveleri yakından, önce bilmek, sonra hissetmek, en sonunda da onları anlamak ve ruhi ahengini bulmaktır. Bu dediğim şeyler günümüz, ne günümüz yetmiş yıldır, bir kaçının dışında hiç bir şairde olabilmemiş işler değildir. Ne ki, siz sordunuz ben de söyledim. Buna ne denir bilmem ama işin aslı budur. Ona bakarsanız aslında bu katlanılır bir dert de değildir. Gözardı edilemeyecek konum dediğiniz buysa, işte size cevap: Yok başka bir bildiğiniz varsa onu da siz söyleyin.

Benimse bu konuda ustalarım elbette var. Hatta şunu diyebilirim ki, her şair benim ustam sayılabilir. Şu bakımdan, bir kere iyi şeyler söylüyorsa, bulduğu bir yöntem vardır. İyi şeyler söylemiyorsa, gittiği yol yanlıştır. Birincisinde o yöntemi öğrenmeye çalışırım, ikincisinde de o yola hiç uğramamaya çalışırım. İşte bu son cevabım, birinci sorudaki kurcalama eylemiyle de ilgili olduğu için dikkatinizi çeker sanıyorum.

Ben kendi ustalarımı okurum. Beğenerek değil de edep ve haya ile okumaya çalışırım. Bunun dışında okuduklarım, kendilerine ait büyük şöhretleri olan karizmatik şairlerdir ki, bunlar çoğunlukla günümüzün şairleridir. Onlar da her türlü takdirin zaten fevkindedirler.

➤ Şiirleriniz ilk bakışta kendisini sevdireyor. Sıcak bir havası var. Bu sıcaklığın kültürel iklimden olduğu

**kadar doğup büyüdüğünüz
coğrafyadan da kaynaklandığını
söyleyebilir misiniz?**

Şiirlerimin ilk bakışta kendini sevdirdiği güzel de son bakışta ne olduğu önemli. Ben ilk bakıştan çok son bakışa bakıyorum. Bakmak kelimesini çok kullandık. Olsun mu? Hadi olsun bakalım? Bu aslında sizlerin ne hissettiğinize bağlı. Siz de bu soruya doğru cevap veremeyeceğiniz için bırakalım bunun tamamına okuyucu karar versin.

O dediğiniz etkinin arkası da varsa, şair zaten doğup büyüdüğü coğrafyadan alır gıdasını. Bu bölgesel bir coğrafyadan çok umumî bir kültür coğrafyasıdır zannıyla böyle söylüyorum. Yanlış anlamışsam özür dilerim.

**➤ Şairin şiire tarif araması sizin
deyiminizle neden "Köroğlu'na dağı
sormak" oluyor.**

Bu soru her sorulduğunda bir tuzakla karşılaştığım hissine kapılıyorum da ondan. Bu soruya umumiyetle çok büyük tariflerle karşılık verilir. Oysa şiir bir öfkedir. Bu öfke bilinen öfke değil, o ondaki ruhî yapıya ait bir tarif, yahut açıklamadır. Balığa denizi sormak nasıl zor bir cevabı gerektiriyorsa bu da onun gibidir.

**➤ Modern anlayışın insan hayatını
parçaladığı bir dönemde şairler
fitratlarıyla barışık bir şiir ortaya
koyabiliyorlar mı?**

Bir ülkenin şairleri, herkesten daha fazla ve daha önde olarak, değişen anlayışların etkilerini hissederler. İnsan hayatı neden parçalansın ki. Değişen ve parçalanan daha doğrusu parçalandığı görülen toplum hayatıdır. İşte yukarıda essahtan şair olanlar bu etkiyi zaten önceden hissedip ferdi tedbirlerini alırlar. Topluma da önerirler. Bu müdebbirlik de zaten fitratlarından gelir. Şiir fitrattan ayrılmaz ki fitratla barışık yahut küs olsun. İnsan derisini şu veya bu sebeple değişmiş gibi gösterebilir ama, onun dışında yaşayabilir mi? Şimdikilerin bu işi yaptıkları yahut yapmadıklarına ben neden karar vereyim ki?

**➤ Günümüzde şair okunmamaktan,
tanınmamaktan yakınıyor. Şiir
kitaplarının az satmasından
yakınıyor. Şairin bu kaygıları haklı
nedenlere dayanıyor mu?**

Bu yakınmanın okunmamaktan olanına

ben rastlamadım. Tanınmak meselesi ise garip meseledir. Ben mesela çoğunu tanıyorum. Ayrıca televizyon kanallarının çoğalmasıyla birlikte bu meselenin de çözüldüğü kanaatini taşıyorum. Kültürle ilgili her kanalın kendine ait şairleri var. Gazetelerin de böyle. Hatta kanaatimce, dernekler, birlikler, televizyon radyo ve gazeteler yakında kadrolu şair, hikaye yazarları falan da alabileceklerdir. Zaten bu tanınma dediğiniz şey bir köşe kapmacadır. Hatta daha ileriye giderek söylemek pek mümkündür. Bu iş bir iktidarlar ve güçler mücadelesidir. Görünen de odur ki, herkes kendi gücü ve eş-dost sayısı nisbetinde bir iktidar edinmiştir. Bundan sonrası tesir sahasını genişletmek mücadelesidir. Bu mücadelede tek tehlikeli sahha, ülkenin edebiyatının geleceği ile ilgili kaygı duyma sahasıdır. Burada sanattan çok, derneksel faaliyetlerde, kulislerde başarılı olmak yeterlidir. Gerisi laf ü güzafıtır. Kendinizi böyle şeylerle meşgul etmeniz lazımdır.

Ciddi ciddi kaygı duyan şairi bulup getirin onunla konuşalım. Okuyucunun var mı peki kaygısı? Kendi parti veya cemaatinin, yahut kanalının yahut gazetesinin şairi olduktan sonra ona neymiş böyle bir gidişin sonunun ne olacağı.

**➤ Geriye dönüp baktığımızda şiir
gelenegimizde ciddi sapmalar
olduğunu, bu sapmaların akımlara
dönüştüğünü görüyoruz. Bugünkü
Türk şiiri gelenekten ne ölçüde
besleniyor?**

Şiirimizde öyle "lar" ekiyle söylenebilecek akım olduğunu sanmıyorum. Garip, İkinci Yeni v.s. gibi akım gibi görünen sapmalar, "ci"lerin ortaya çıkardığı grup fantezileridir. Bu da aslında bize yine frenk mukallitliği olan sınıflandırma merakından musallat olmuş bir iletir. Bir takım insanlar bir araya gelmişler birbirine benzer şeyler söyler gibi yapmışlar. Bu arada sahici olanların şiirleri ve isimleri kalmış gibi olanlar da ortalıktan silinmişlerdir. Mücadele kendini gibi gibi hissedenlerin, sahici şiire galebe çalmaları mücadelesidir. Bugünkü şiirde elbette gelenekten beslenen şairler var. İyi şairler var. Bu arada saf gelenekçilik yapan da var. Ne bileyim. Gelenek meselesi öyle bir belalı meseledir. Şimdi bir küresellik çıkardılar. O iş de karıştı. Ben dünyanın o eski sekiz köşeli geometride "KÜP" denilen şeklini çok özliyorum.

Senin Şiirin

*Bilinir her kış güneşe hasrettir, her bahar çiçeği bekler,
Beyhude maceralar yerine, hep seni özlemek ne güzel.
Varsın hep seni arasın bu gönül, seni arasın bu gözler,
Varlığına sevinmek başka yokluğuna üzülmek ne güzel.*

*İsterse olmasın kalbinin köşesinde bana bir damla yer.
Başka birine bakmayacak, sana baktığı gibi bu gözler.
Sen başka diyarda ben başka diyarda yaşayacaksak eğer,
Seni unutmadan damla damla erimek, ve ölmek ne güzel.*

*Ne güzel sensiz bahar ortasında üzüme, kışı yaşamak.
Sensiz kalabalıklarda yalnızlığı hayalinle paylaşmak.
Serseri rüzgarlar önünde savrulan saçlarını okşamak
Yalnızlık cehenneminde seni düşünmek ve gülmek ne güzel*

*Durmasın yalnızlık türküsü çalsın hep plâklarda... durmasın.
Varsın kalbimin derinliklerinde bir aşk meşâlesi yansın.
Bütün iyilikler senin olsun, kötülükler hep bana kalsın
Seni bir gül bahçesinde hayal etmek, mutlu bilmek ne güzel.*

*Çok uzaklardasın, göklere taht kurmuşsun, sana ulaşamam.
Sana verecek neyim varki, bir kuru sevgiyi paylaşamam.
Kurdetim yetmiyor a.. güzelim, bu kadar engeli aşamam.
Seni tahtında bırakmak ve hep denizi taşlamak ne güzel.*

*İnan tek şeyim kalmadı hayatta, sımsıkı sarılacak.
Birgün inıyorum bu aciz beden toprağa karılacak.
Benden sana çok şeyler değil, belki sadece aşkım kalacak.
Korkma tabut tek kişiliktir, seni bırakıp gitmek de güzel.*

A. VAHAP AKBAŞ

Cânân

*Cânân ay yüzlü gök gözlü bir düştür
Donatır semalarımı bâkir ötüşleriyle
Gelir konar dallarına fikrimin
Bir ben anlarım, öyle bir kuştur.*

*Cânân acılardan damıtılmış gülüştür
Serpilir içimdeki ovalara
Akıl unutadursun kafesinde kendini
Cânân beni zamandan çalan bir düştür.*

DİNÇER EŞİTĞİN

İsimsiz

*istasyonda isli bir geceyim şimdi
puslu bir çay üzerinedir dostluklar
yahud bir dal cigaradır cömertlik
düdüklüler gelene kadar*

*ve başlardı
raylarda homurtular
istasyonda isli bir geceyim
düdüklünün istirahat vaktidir artık zaman
yatar dev gibi dumanlara
bir kocaman yılan
miadı dolana kadar*

*bitti
istasyonda isli
(bir gece gibi içli)
acı düdüklü*

bir başka sûr'a kadar.

Bir Yalnızlıktır Şiir

*Bir yalnızlıktır şiir
Ölümlerle bezenmiş*

*Acıyı yurt belleyip
Savrulur gider kalbim
Kanayan geceyle uyanan
Çocuklar girer düşlerime*

*Boydanboya hüznün aynalarda
Nereye baksam umutsuzluk
Göstermelik tebessümler yüzlerde
Bitip tükenmeyen avunmalara bırakır şehir kendini*

*Duy yana yakıla yollara düşen yolcu
Dizboyu terkedilmişlikler kalır geriye
Doludizgin tutkular
Sevdalar uzaktır şimdi*

*Her mısradada bir gülün büyütüldüğü
Bir yalnızlıktır şiir
Ömrün kıymık kıymık öğütüldüğü*

Müslüman Şairlerde Yenilik Adına Sapmalar

CEVDET KARAL

SIYAH KAR KASİDESİ

*Hiçliğin o kekre tadı
varlığın her kıyıda*

*serin tapınaklara girdin. durulmadın
serap öldü, rüzgar saldı
kumdan atlarını, bu son kum
salldı ya
ne sandın
şehvetli bir dua gibi
boşaldın
kasıklarından hayatın*

? = ...

denizlerde hep aynı fırtına

*bilmem kaç kez yalvardım
Allahım
bir cehennemden ötekine
savrulmasın hayatım*

(Dergah 63. sayı)

OSMAN ÖZBAHÇE

II

*Çocuktum
tanrıyla
elele tutuştum
çok korktum*

? = ...

III

*Çocuk
uyanınca
tanrı bilir
meleklerini gizler beyaz
bir gölgenin ayak izleri
(Yedi İklim 59. sayı)*

"Bulutlar Örtmese Güneşi"

Ressamın Sen "Gide"li Şiiri

sen gideli şiir
damağında kekredir çayım
hasretin mavi deniz
ya da koca bir şehir

secde gülü yapraklar serpiştirmezsin
ufkumun birleştiği yere
mercanköşkle

artık sekt-i melih bana uğramaz.
bir şehnaz makam geçmez sahilimden
biliyorum deniz çocuk vermez artık.
sen gideli şiir
ak bulutu kutlar kıyıları

umut gelir
Eyyub gelir
elimi eteğimi çekmek kalır
yalnızca bana
bir de epigraf yapıp gökkubbeyi
seni anıştıran bir hikaye yazmak kalır.

sine parçalar
can parçalar şair
nedense
her köşe köprüdür burgacında
şöyle genişçe bir köşk
aşk bir hat bir bir bir
debelenir onca ressam
sen gideli şiir

"Bulutlar Örtmese Güneşi*"

Çocuk, insanoğlunun tomurcuğa duran dalları, neslinin ve inancının teminatıdır. Balkonunuzda, bahçenizde çiçek yetiştirememek, toprağa bir fidan dikememek yüzünden içinizde yer yer eziklikler hissedebilirsiniz...

Çocuk, yuvanın direği, aileyi birbirine bağlayan, kaynaştıran tarifsiz özelliklerin kaynağıdır. Gece uyandığınızda canınız su içmek istese belli ki üşenirsiniz; ama çocuğunuz ağlasa onu susturmak için mutlaka yatağınızdan kalkıp ihtiyaçlarını gidermeye çalışırsınız. "Önce can, sonra cânân" sözünü çocuk için tersine uygularsınız. Onlar için ölüme gideriz. Her gülün, çiçeğin, canlının kendine has rengi, kokusu vardır. Yarınlarmızın mirasçısı çocuklarla bir gezinti yapalım dedik. Daha doğrusu çocuklarla birlikte yüreğimizi çocuklaştırmak, onların yalana riya-ya karışmamış kelimeleri ile kendimizi tekrardan sorgulamak ve onlar için neler yapmamız gerektiğini; onların olaylara karşı koymuş olduğu tavırlardan hareketle, insanlığımızı ve İslamlığımızı tekrardan gözden geçirmek durumundayız. Çocuklar adına uzun bir tirad okuyabilirim, ama sözü daha fazla uzatmadan ustasına bırakmak gerekli. "Burası Ordu, Yetiştirme Yurdu..." diye başlayan dizeleriyle tanıyorum Gökhan AKÇİÇEK'i. Biz onun nasıl çocuklaştığından ve bizi oyuna çağırışından, oyunlarından bahsedeceğiz.

Gökhan AKÇİÇEK edebiyat çevreleri tarafından pek tanınmıyor. Kandil Çocuk, Zaman Çocuk, Güneysu ve Kıracağı'da bugüne kadar yayınlanan şiirlerinin sayısı iki elin parmaklarını geçmemiştir. M.E.B.'nin 1992 yılında açmış olduğu "Çocuk Kitapları Şiir Yarışması"nda 2.lık ödülü almasaydı ve "Bulutlar Örtmese Güneşi" isimli kitabını yayımlamasaydı "Metropol şairleri"ni kim geçecekti böyle. Kitapta 64 şiire yer verilmiş. Kitap üç bölümden oluşuyor. "Bulutlar Örtmese Güneşi, Dünya Çocuklarına Şiirler ve Masalistan" 33 şiiri çocuk duyarlılığında, Şiirlerinin 23 tanesi çok güzel. Bu kadar güzel şiiri bir kitapta toplamak her şaire nasip olmayacak bir başarı. Gökhan AKÇİÇEK'in şiir bahçesinde geziniyoruz. Şair, (çocuk) resim defterine güvercinler çiziyor. Rüyasında bu güvercinlerin uçuşunu görüyor ki:

"Anneciğim

Söyler misin,

Ben uyurken

Kim uçuruyor

Güvercinlerimi?" Annesi nereden bilsin, gü-

vercin resimlerini yastığının altına koyup onlarla birlikte uyuyarak mavi gökyüzüne kanat vuracağını. Çocuğun kuşlarla arası iyidir. Devamlı onlarla olmak, okula gitmemek için hasta olmayı dahi istemektedir.

"Birazdan servis arabası

Gelecek okulumuzun

Beni de yanınızda

Alın götürün kuşlar

Dün hastaydım

Gelemedim derim

Öğretmenime." diye hayal kurup, sonra bunun gerçekleşebileceği düşüncesiyle öğretmenine söyleyeceği yalanı hazırlamış. Bu yalan ne kadar sevimli bir yalansa;

"Kurumuş çiçeklerimi,

Bilyelerimi, balonlarımı

Ve deniz kabuklarımı

Hepsini verebilirim

Yeter ki,

Bir evi olsun

Bütün kuşların." derken de o kadar samimi o kadar içten. Gündüz gözlerinin önünde, gece rüyalarında olan kuşların yuvasız olduğunu hesaba katması çocuğun düşünce yapısına çok uygundur.

Dünya Çocukları için yazdığı şiirler kitabın ağırlık kısmını oluşturuyor.

"Bisiklete binemeyeceğim belki

İp atlayamayacağım

Ama olsun

İlk ben bileceğim

Hazıranda açan çiçeklerin ismini

İlk ben duyacağım şafakta

Güvercinlerin kanat seslerini." Afganistanlı çocuklar için böyle söylemiş şair. Bubi tuzaklarıyla kiminin kolu, kiminin bacağı kopmuştur. Ama çocuk bütün bunlar olmasa da kendini mutlu edecek birşeylerin varlığından haberi. Kızılderili çocuklar da bazı şeyleri biliyorlar. Ama bunlar kaybolmuş mutluluklar.

"Bir zamanlar mutluyduk

Artık çok geç

Uzak bir dağın

Ardında kaldı

Şarkımız." Bu çocuklar "Oturana Boğa", "On Ayı", "Kör Bıçak", "Koca Ayak" ve "Atlarından Korkan Adam" gibi Kızılderili reislerin son mirasçıları... Gökhan AKÇİÇEK'in şiirlerindeki ço-

cuklar, akıllara durgunluk verecek zeka oyunlarıyla şaşırtıyor bizleri.

"Bir tank parasıyla

Kaç kilo süt,

Kaç kutu mama;

Ve kaç balon alınır

Bir de bunun hesaplayalım

Öğretmenim." Ben öğretmen değilim. Herhalde 2. sınıfta bu şiiri oğlum Osman Gazi, öğretmene okuyunca ya iyi bir tokat yer, ya da öğretmeni sınıfı terk eder. Çünkü bu hesap kerratlamerratla yapılacak bir hesap değil. Çocuk öğretmenin üstüne üstüne gidiyor. Bu sefer şiiri öğretmene değil de yanındaki Ayça'ya okuyor. Kızım sana söylüyorum gelinim sen anla der gibi.

"Hiç üşenme

Ayça kardeş

İstersen

Say bir gün

Her çocuğa

Bir kuş düşer

Dünyamızda

Ama, düşmez.

Bir parça ekmek

Afrika'da." Şairin sanat kaygısı yok. Çocuğun böyle kaygısı olur mu? İçinden geçenleri pervasızca söylüyor. İyi de ediyor. Böyle olduğundan dola-yıdır ki "öcü"lerden korkmuyor.

"Mendilimize işliyor

Bayrağımızı annem

Gökyüzüne çiziyor

Kuşlar bayrağımızı

Bizlere ulaştır

Belki kurşunlar

Ama ulaşamayacak

Onlara." Filistinli çocuklar böyle söylüyor şiirlerini. Bayraklar kurşunlanamaz. Bayrakları "bayrak" yapanlar kurşunlanır. Gökhan'ın çocukları büyümüş de küçülmüş çocuklar. Şairle birlikte Zalim Saddam'a kin biliyor. Halepçe tekrardan gündemimize geliyor, yaralı yüreğimiz tekrar kanıyor....

"Halepçeli bir bebektim

Bir sabah

Uçaklar geçti üstümüzden

Kuşlar yerine;

Beş bin Halepçeliyle birlikte

Dedemin kucagında

Kapandı gözlerim.

Halepçeli bir bebektim

Dağlarda çiğdemlerle

Uyuyor şimdi yüreğim." Bir kitaptan bu kadar alıntının doğru olmadığını iddia edenler olabilir, ama söz hakkıyla söylenmişse ekleyecek fazla bir şey kalmıyor. Bu kitapta tam 23 tane "şiir" var.

"Çok bekledim

Gökyüzüne bakıp;

Rüzgar koparır da ipini

Düşürür diye

Bizim mahalleye

Bir tanesini." Çinli çocukların "Ejderha" resimli uçurtmaları gerek rüzgarın etkisiyle gerekse başka nedenlerden iplerini koparacaklar da Türkiye'ye kadar gelecek, Gökhan AKÇİÇEK'in şiirindeki Karadenizli (Ordu) çocuğun mahallesine konacak. Koca adamların bile aklına gelmeyecek güzellikte bir düşünce. Ben çocukken komşu mahallelerdeki uçurtmaların iplerinin kopmasını beklerdim...

Eskimo çocukları, Arabistan, Yunanistan, Çernobil çocuklarından sonra dönüyor ülkemizin çocuklarına. Alucralı, Şebinkarahisarlı, Erzincanlı, Zonguldaklı...

"Babam ekmek kazanmaya gitti

Bize,

Ve bir daha dönmedi

Babamın yolunu gözlüyorum

Sabah akşam gelmiyor.

Anne,

Çok mu uzun sürüyor

Bir ekmeği kazanmak." Evet bir ekmeği kazanmak uzun sürüyor. Maden ocaklarındaki babalar ve daha nice babalar kazanmak için bazen böyle uzun yürüyüşlere çıkıyorlar...

Gökhan AKÇİÇEK'in şiirleriyle de biz uzun bir yürüyüşe çıktık ama söyleyeceklerimizin yarısını dahi söyleyemeden sözü noktalamak zorundayız. Biz hepsini söylesek kitaptan size bir şey kalmayacak. Akççek sanat kaygısından uzak, bir çocuğun saf, duru, pervasızca söyleyişini kendi söyleyişle özleştirerek yazıyor. Bu kadar çocuklaşmak ve çocuk duyarlılığını yakalamak o kadar da kolay değil. Gökhan, zor olanı başarmış (öğretmen olmadığı halde) "Ön saflarda" kalem oynatan şairler; isteseler de istemeseler de Gökhan AKÇİÇEK "Bulutlar Örtmese Güneşi" ile "paye"li şairlere meydan okuyor.

***Bulutlar Örtmese Güneşi**

Gökhan Akççek M.E.B. Çocuk Kitapları
Dizisi İstanbul- 1995

I. 13. sayıya kadar "abone"lik konusunda bizlere bilgi ulaştırmayan okuyucularımıza dergi göndermeyeceğiz. Anlayışla karşılayacağınızı umuyoruz.

II. 13. Sayıdan itibaren "Kırağı Çıkını" adı altında bir haberleşme sayfası düşünüyoruz. Mezkur sayfa için derginin yayın politikasına uygun mesajlarınızı bekliyoruz.

Alaca Karanlığında Aşk Yokuşunun

**Bulutlar dağlarda örgütleniyor
Yırtılan göklerin gazabından korkuyorum
Zaman çentik çentik tükeniyor
Çaresizliğin azabından korkuyorum**

**Yârin adıyla ıslatıyorum dudaklarımı
Yüreğimde renk renk çiçekler açıyor
Bir yâr ki yüzünü saklar haramdan
Süzülür prizmamdan al yeşil mor**

**Cuma günleri gibi en uzun yağmur saçlı
Hasret kokar sıla kokar sevgi kokar
Kabımla kapçığım ile ülfeti yoktur
Bakınca daima özümde bakar**

**Bir çakır doğandır aşkın sıtması
Geyikler koşuşur damarlarımda
Körelmiş tırnaklarını rüzgâr ile sivirtir dağlar
Biraz daha virânız her yitik baharda**

**Bulutlar dağlarda örgütleniyor
Dağlardan çığlardan sellerden korkuyorum
Ölü denizlere hicreti anlatmak zor
Aldığıntı vermeyen yıllardan korkuyorum**

**En arkalarda kalmış topal bir bulut
Vâdimizin üzerinden seke seke geçip gitti
Çengelsiz bir türküyü seslendim arkasından
Filim oracıkta bitti.**

kırağı'nın BULUNDUĞU KİTABEVLERİ

• **ANKARA** : Vadi Yayınları, Pınar Yayınları, Birleşik Dağıtım Kitabevi, Seha Neşriyat, Yeni Kuşak Kitabevi • **ANTALYA** : Bahar Kitabevi • **BURSA** : Çizgi Kitabevi • **ÇORUM** : Elif Kitabevi • **ELAZIG** : Batı Kitabevi • **ERZINCAN** : Akabe Kitabevi • **ERZURUM** : Tekyay Kitap Kulübü • **İSTANBUL** : Kitabevi (Üretmen Han) • **KAYSERİ** : Seda Kitabevi, Kıvılcım Kitabevi • **KONYA** : Nüve Kitabevi, Enes Dağıtım • **NEVŞEHİR** : Galeri Kültür Kitabevi • **ORDU** : Çağrı Kitabevi • **TRABZON** : Elif Kitabevi